

Životné prostredie

revue pre teóriu a tvorbu životného prostredia

Roč. XXX

6/1996

Obsah

J. Hanušin: Prírodná krajina – voda – spoločnosť	285
P. Gál: Voda ako krajinný prvok ..	289
J. Kadlečík: 25 rokov Ramsarskej konvencie	293
V. Heinige, V. Velebný, E. Klementová, J. Skalová: Hydromeliorácie a životné prostredie	298
Z. Izakovičová, E. Klementová, M. Moyzeová: Krajinnokoologické princípy lokalizácie závlah	303
H. Králová: Otázky kolem Vírskeho oblastního vodovodu	307
P. Barančok: Stav prírodného prostredia v záujmovom území projektu splavnění dolného Váhu	312
L. Lichner: K problematice rychlého přenosu kontaminantů cez pôdu do podzemnej vody	318
A. Tresová: Oplyvnenie hladín vody štrkovisk Štrkovec a Kuchajda vodnými stavmi Dunaja	322
Tribúna	
J. Roháčová: Vegetácia v sídlach	325
Kontakty	
J. Pellantová: Ramsarská úmluva – situace v České republice	326
Aktuality	
Redakcia: Ceny nadácie Lanza	282
M. Vagačová: Nová Európa: transformácia a problematika životného prostredia	283
J. Kadlečík: Nové podnety pre Ramsarskú konvenciu	327
Esej	
Š. Maglocký: Voda	328

Voda v krajine

Existuje niekoľko dobrých dôvodov, prečo prirovnávať fungovanie vody v ekosystémoch k metabolizmu organizmov. Netýka sa to len kolobehu živín či trávenia, výmeny plynov či dýchania, ale aj nešpecifických príznakov ochorenia, akým je zvýšenie teploty. Globálne oteplenie, o ktorom sa toľko diskutuje, zrejme ovplyvní hydrologický režim, a to aj nečakanými poruchami v homeostáze krajiny, dostupnosti pitnej vody a sprostredkované medzinárodným napätím. Teda nielen zvýšením hladiny svetového oceánu, ale aj vysychaním vnútrozemských mokradí a zhoršením kvality ich vody. Poruchy v sezónnej dynamike prietokov vodných tokov môžu znamenať oveľa vážnejšie ohrozenie ako celkové zmeny v množstve zrážok.

Existujú aj dôvody, prečo prirovnávať vodné hospodárstvo k zdravotnému poisteniu v spoločnosti: ide o hľadanie rovnováhy medzi princípom solidarity a princípom trhu. Biosféra, ak zrátame vodu viazanú v pôde, jazerách, riekach a živých organizmoch, obsahuje len štrnásť stotín promile celkovej vody na Zemi, sladká voda je ešte v podobe podzemnej vody (0,61 %) a ľadu (1,97 %), zvyšok do sto percent (teda 97,6 %) je voda slaná. Redistribúcia nákladov na dotovanie husto osídlených a priemyselne rozvinutých, ale vodohospodársky pasívnych oblastí, má svoje, nielen environmentálne, ale aj sociálne limity. A ani bilančne a technicky dobré vodohospodárske opatrenia nie sú environmentálne prijateľné, ak systémovo neintegrujú i biologickú, ekologickú, ale aj estetickú kvalitu.

Existuje však jediný principiálny dôvod, prečo sa treba nad týmito súvislosťami vždy znova vážne zamýšľať a mimoriadne prísne a kriticky hodnotiť všetky naše aktivity: bez vody niet života.

Mikuláš J. Lisický

P. Krchnák: Premýšľajme s Josefom Vavrouškom	329
Recenzie	
D. Sláviková: Chránené územia ČR	332

D. Štefunková: Biotopy Slovenska	332
M. Ružička: Život v horách	333
Š. Maglocký: Harmónia tvarov, farieb a prostredia	334
Prečítali sme	335
Kalendárium	335

Contents

J. Hanušin: Landscape – Water – Society	285
P. Gál: Water as a Landscape Forming Element	289
J. Kadlečík: 25 Years of the Ramsar Convention	293
V. Heinige, V. Velebný, E. Klementová, J. Skalová: Hydromelioration and Environment	298
Z. Izakovičová, E. Klementová, M. Moyzeová: Landscape-ecological Principles of Irrigation Localization	303
H. Králová: Questionable District Water Supply System from Vír Reservoir	307
P. Barančok: Navigability of the Lower Flow of the River Váh and its Influence on the Natural Environment	312
E. Lichner: On the Rapid Transport of Contaminants Through Soils into Groundwater	318
A. Tresová: Influence of the Danube Water Stage to the Water Level of the Gravel Pits Štrkovec and Kuchajda	322
Tribune	
J. Roháčová: Vegetation in Settlements	325
Contacts	
J. Pellantová: The Ramsar Convention – situation in the Czech Republic	326
Recent news	
Ed.: Prizes of the Lanza Foundation	282
M. Vagačová: The New Europe: Transformation and Environmental Issues	283
J. Kadlečík: New Stimuli for the Ramsar Convention	327
Essay	
Š. Maglocký: Water	328
P. Krchnák: Let Us Think with Josef Vavroušek	329
Reviews	
D. Sláviková: Protected Areas in the Czech Republic	332
D. Štefunková: Biotopes of Slovakia	332
M. Ružička: Life in the Mountains	333
Š. Maglocký: Harmony of Shapes, Colours and Environment	334
We have read...	335
Calendar	335

Water in landscape

There are some good reasons why to compare the functioning of water in ecosystems to metabolism of organisms. This is relative not only to the circulation of nutrients or digestion, interchange of gases or respiration, but also to nonspecific symptoms of ill health like running temperature. The often discussed global warming will, apparently, influence the hydrological regime also through unexpected disturbances in landscape homeostasis and accessibility of drinking water may consequently lead international tensions. Hence not only by rise of the ocean level but also by drying out of inland wetlands and the quality worsening of these waterbodies. Disturbances in seasonal dynamics of streams and rivers discharges may induce more serious distress than the changes in precipitation quantity.

There are also reasons why to compare the watermanagement to health insurance: it is the watching for a balance between the principle of social solidarity and the market principle. Counting the soil water, the ponds, rivers and the water content of living organisms, the biosphere holds only 0,014 % of the total volume of water on the Earth. Other fresh water sources like ground water (0,61 %) and ice (1,97 %) may be found, but the rest (96,7 %) is salty. The redistribution of costs for dense settlement and industrialized areas supply with insufficient water resources is limited both for environmental and social reasons. Technically excellent water management measures are objectionable if they do not integrate biological, ecological and esthetical qualities.

But there is only one fundamental reason why to seriously and critically reconsider all these circumstances and our activities repeatedly: without water there is no life.

Mikuláš J. Lisický

Ceny nadácie Lanza

Talianska nadácia Lanza sa rozhodla podporovať úsilie publicistov, ktorí sa venujú téme udržateľného rozvoja a kultúra spotrebných vzorov (*podmienky súťaže sme uverejnili v Životnom prostredí č. 3, s. 116*). Prihlásilo sa 25 autorov, prevažne z východnej Európy. Výsledky súťaže vyhlásili a ceny víťazom slávnostne odovzdali predstavitelia nadácie Lanza z talianskej Padovy na medzinárodnej konferencii Nová Európa: transformácia a environmentálne otázky.

Cenu za najlepší článok publiko-

vaný v odbornej revue alebo časopise v odbore etika a environmentálne stratégie a politika získal Mikuláš Huba z Geografického ústavu SAV v Bratislave za odborný článok o stave a vývoji životného prostredia a smerovaní k trvalo udržateľnému rozvoju v SR, uverejnený v časopise SudostEuropa.

Cenu za najlepší článok publikovaný v akomkoľvek európskom denníku získala Andrea Nagyová z Maďarska, slobodná novinárka, za článok venovaný spotrebným vzorom, uverejnený v časopise Teszt Magazin.

Redakcia